

Betänkandet (Ds 2009:61) Leveransplikt för elektroniska dokument

Sammanfattning

Sveriges Tidskrifter instämmer i utredningens ambition om att verka för det svenska kulturarvets skydd. Sveriges Tidskrifter, som representerar ca 400 av landets största och mest framträdande tidskrifter, menar dock att utredarens uppdrag formulerats alltför snävt och att utredningstiden varit orimligt kort. Sveriges Tidskrifter anser dessutom att utredaren borde inhämtat kunskap om mediebranschens struktur och arbetssätt samt dess förutsättningar att till en rimlig kostnad leva upp till ambitionen att bevara digitalt publicerat material för framtida forskning.

Sveriges Tidskrifter avstyrker utredningens förslag då det är tekniskt resurskrävande, ekonomiskt oförsvarbart och praktiskt ogenomförbart.

Fakta som bör beaktas

I utredningsuppdraget saknas uppgiften att beräkna mediebranschens kostnad för den tänkta e-pliktlagen. I dag kostar den existerande pliktlagen utgivaren några få kronor per utgåva. Om den skisserade e-pliktlagen införs måste – enligt våra preliminära beräkningar – utgivaren av en (1) tidskrifts webbplats investera mellan 40 000 och

400 000 kr i utveckling av en ny applikation, vilken har till uppgift att en gång per dygn sända digitala filer till KB. Den löpande kostanden för applikationen beräknas till 10-20 procent av utvecklingskostnaden. Våra beräkningar är endast grova uppskattningar då det inte existerar någon teknik för att genomföra utredningens förslag i dag och att utveckla den blir alltså synnerligen kostsamt. Ju mer omfattande, aktiv och interaktiv webbplatsen och dess funktioner är desto kostsammare kommer tekniken att bli att utveckla.

I länder som Tyskland finns redan i dag en lag som i delar påminner om den som föreslås i utredningen. En grundlig genomgång av hur dessa lagar fungerar och vilka effekter dessa haft till borde genomföras innan en e-pliktslag införs i Sverige.

Avsnitt 1.1: Utredningsarbetet

Av utredningsuppdraget framgår att utredaren skall knyta till sig en referensgrupp med personer från en rad myndigheter. Därtill uppmanas utredaren att i den utsträckning det är lämpligt knyta till sig representanter från andra intressenter i referensgruppen. Tidskriftsbranschen har, vad Sveriges Tidskrifter känner till, inte kontaktats vid fler än ett (1) tillfälle och det i mycket sent skede av utredningsprocessen. Sveriges Tidskrifter är kritiskt till att företrädare för mediebranschen inte engagerats i större utsträckning än vad som skett. Utredningen visar en beklaglig brist på kunskap om hur medier produceras.

Avsnitt 7.2: Robotinsamling ett möjligt alternativ till pliktleverans

I utredningen avförs tanken på att via en robot insamla material till KB:s samlingar. Enligt Sveriges Tidskrifter borde den lösningen utretts grundligare än vad som gjorts. En robot/spindel som söker igenom i förväg anmälda webbplatser borde kunna nå goda resultat. Insamlingsmetoden via robot skulle alltså kunna kompletteras med en pliktslag om att insända giltiga webbplatsadresser till KB.

Avsnitt 8.2: Oklart vad som skall levereras

Enligt utredningen skall pliktlagen endast gälla *färdiga elektroniska dokument som utgör en avgränsad enhet av elektroniskt material med text, ljud eller bild som har ett på förhand bestämt innehåll som är avsett att presenteras vid varje användning*. Den föreslagna definitionen är problematisk då den från leveransplikten exkluderar dokument som ”den som låtit publicera dokumentet avser att fortlöpande föra in eller ändra information i dokumentet”. En tämligen stor andel av våra medlemmars redaktionella material har just denna levande karaktär. Och det utan att vara av blogg- eller kommentarskaraktär. En grundläggande tanke med det via internet publicerade redaktionella materialet är att det inte är eller ämnar vara färdigt i definitionens bemärkelse beträffande permanent och oföränderlighet. Avsikten är att det ständigt skall kunna uppdateras, sättas in i ett nytt sammanhang och aldrig vara statiskt.

Enligt den tumregel som anförs i avsnitt 10.1.3 (s. 98) uppmanas publicisten att vid varje enskilt publiceringsögonblick överväga om innehållet i det elektroniska dokumentet inte skall eller om det skall ändras inom tre månader. I det första fallet gäller troligen pliktlagen medan den troligen inte gör det i det andra. Sveriges Tidskrifter menar att detta är en helt orimlig och ogenomförbar ordning.

Utredningsförslaget pekar också mot att alla de filer som presenteras på en webbsida skall levereras separat. Filerna skall dessutom förses med uppgifter om vilket logiskt format det levererade dokumentet har, var och när det gjorts tillgängligt, vilket samband det har med andra dokument som levererats. Därutöver skall de koder och liknande som behövs för att ta del av innehållet bifogas.

Den nuvarande skrivningen i lagförslaget öppnar för svåra gränsdragningsproblem och en komplicerad leveransprocess. Om inte utredningens förslag avvisas som helhet förordar Sveriges Tidskrifter en tydligare skrivning av vilken typ av redaktionellt material som skall levereras och inom vilka tidsramar.

Avsnitt 12.1: Pliktexemplar på fysisk databärare en omöjlighet

Utredningen förordar tre leveranssätt av det aktuella materialet. Enligt Sveriges Tidskrifter är det mest intressanta alternativet, ur både ekonomisk och praktisk synvinkel, leveranssätt nummer tre. I korthet går alternativet ut på att KB via en rss-läsare inhämtar det aktuella materialet direkt från publicistens webbplats.

Förslaget om att publicisten regelmässigt skall överlämna de aktuella dokumenten till KB på fysiska databärare, som USB-minnen, cd- och dvd-skivor, är enligt Sveriges Tidskrifter otänkbart. Ordningen skulle kräva orimligt stora ekonomiska och personella resurser.

Avsnitt 15: Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

I utredningen föreslås lagen om e-plikt att gälla från och med den 1 april 2011, varefter en försöksperiod inleds med de stora traditionella publicisterna.

Om inte utredningens förslag avvisas som helhet rekommenderar Sveriges Tidskrifter att införandet skjuts fram till 2013 och att tiden fram till dess ägnas åt att förutsättningslöst se över lagförslaget. Förslaget kan då omarbetas så att det är bättre anpassat till hur medier produceras och distribueras samt inte minst för att säkerställa att de dokument som levereras till KB är de relevanta dokumenten. Utredningsförslaget är oprecist och för vittomfamnande.

Utredningen rekommenderar att de tio tidskrifter som har störst TS-upplaga ingår i den försöksverksamhet som beräknas starta 2011. Om inte utredningsförslaget avvisas rekommenderar Sveriges Tidskrifter att försöksverksamheten inleds först 2013 och då med ett antal frivilliga tidskrifter, inte med de tio upplagemässigt största. Med utredningens förslag finns en överhängande risk att konkurrensen snedvrids på ett påtagligt sätt. Sveriges Tidskrifter avvisar förslaget.

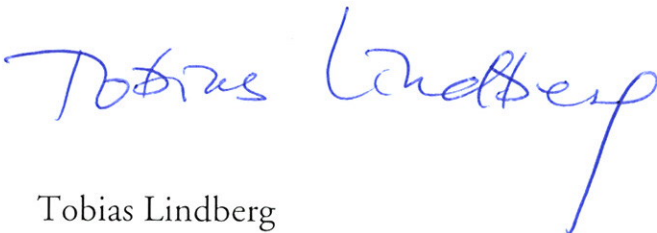
Övriga synpunkter

Sveriges Tidskrifter är kritiskt till att frågan om upphovsrätt inte ingått i utredningsuppdraget.

I detta ärende har Kerstin Neld beslutat. Tobias Lindberg har varit föredragande.

Stockholm den 14 januari 2010

Sveriges Tidskrifter

Tobias Lindberg